

Premiebaserad arbetslöshetsförsäkring

En rapport med förslag om en premiebaserad
arbetslöshetsförsäkring för företagare.

Presenteras vid SMÅA:s och Dagens Industris seminarium i
Almedalen

Tisdagen den 1 juli 2014 kl.09.00

Donners plats 2

SAMMANFATTNING

Arbetslöshetsförsäkringen är till största delen skriven för anställda. Företagare är med och finansierar arbetslöshetsförsäkringen, men har inte samma trygghet som anställda vid arbetslöshet.

Dagsförtjänstberäkningsreglerna för företagare missgynnar de företagare som drar ner på eller slutar ta ut lön i sina företag i ett sista försök att rädda företaget.

Tre av fem företagare i Sverige saknar idag medlemskap i en arbetslöshetskassa. En av anledningarna till detta är att i många fall innebär inte ett medlemskap i en arbetslöshetskassa att de får någon högre dagpenning, då det inte finns någon inkomst att räkna på. Detta skapar frustration och många känner sig lurade. Det är otillfredsställande för företagare som har betalat in både arbetsmarknadsavgifter och medlemsavgifter under många år, att de inte får ta del av inkomstbortfallsförsäkringen. Inkomsterna räcker inte längre än till garantibeloppet som idag är detsamma som grundförsäkringen. Grundförsäkringen har alla rätt till oavsett medlemskap, om man uppfyller villkoren för ersättning.

Det är nästan omöjligt för företagare att veta vilken ersättning de kommer att få vid en eventuell arbetslöshet. Detta skapar otrygghet. SMÅA anser därför att man bör titta på en annan lösning. SMÅA har under flera år lyft alternativet med en premiebaserad försäkring. Att betala en premie med valfri ersättningsnivå skulle skapa trygghet och förutsägbarhet. Vi tror att detta skulle vara en attraktiv modell för företagare.

1. INLEDNING

Småföretagarnas Arbetslöshetskassa (SMÅA) är Sveriges största arbetslöshetskassa för företagare med omkring 120 000 medlemmar.

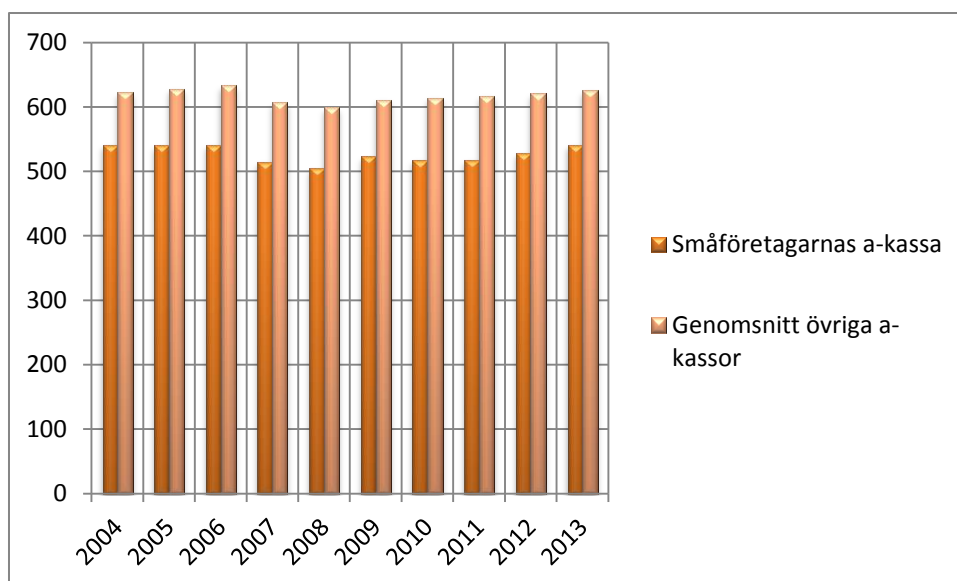
Vi arbetar oavbrutet för bättre regler för våra medlemmar och för att öka deras trygghet vid en eventuell arbetslöshet. Detta gör vi bland annat genom att belysa de problem en företagare ställs inför vid en arbetslöshet och genom att dela med oss av vår kunskap för att hitta förslag på bättre lösningar.

Hälften av alla företagare, omkring 200 000, har idag valt att inte vara medlem i en arbetslöshetskassa. Anledningen till detta är dels att många fortfarande inte vet om att arbetslöshetsförsäkringen även omfattar företagare. En företagare ser vanligen till att teckna diverse försäkringar för att skydda sitt företag men försäkrar sällan sin egen inkomst. Vår erfarenhet visar dock att många aktivt väljer bort ett medlemskap i en arbetslöshetskassa. Detta på grund av att de anser det svårt att få någon ersättning alls eller att den ersättning som utbetalas är mycket låg, i många fall inte högre än grundbeloppet, vilket de har rätt till utan ett medlemskap.

Företagare är med och finansierar arbetslöshetsförsäkringen, men har inte samma trygghet som en anställd vid arbetslöshet.

Arbetslöshetsförsäkringen för företagare är viktig. Trots de krångliga regelverken för företagare är det ändå värt att notera att SMÅA årligen handlägger och beviljar arbetslöshetsersättning till företagare med ca 400 miljoner kronor. Det finns dock ett men!

SMÅA har idag den lägsta genomsnittliga dagpenningen av alla arbetslöshetskassor. Taket på dagpenningen är 680 kronor. År 2013 var SMÅA:s genomsnittliga dagpenning 541 kronor.

Det är svårt för företagare att förstå och förutse vilken ersättning han/hon kommer att få vid en eventuell arbetslöshet. Detta skapar en otrygghet och gör att en företagare inte vågar satsa på sitt företagande. SMÅA har under flera år lyft alternativet med en premiebaserad försäkring eftersom vi tror att fler företagare på så vis skulle omfattas av den trygghet som arbetslöshetsförsäkringen är till för.

2. SYFTE

I denna rapport vill vi belysa problemet med den låga ersättningen en företagare riskerar vid arbetslöshet och det missnöje och otrygghet de känner, trots ett långt medlemskap i en arbetslöshetskassa.

Vi vill också lyfta fram en tänkbar lösning genom en premiebaserad försäkring.

3. REGELVERKET IDAG

Arbetslöshetsförsäkringen är till största delen skriven för anställda. Att beräkna en anställds ersättningsrätt och ersättningsnivå är i normalfallet ganska enkelt. Man har haft en anställning med en lön som har upphört och

dagen efter anställningens upphörande anmäler man sig som arbetslös på arbetsförmedlingen. Man skickar in en anmälan om arbetslöshet, det arbetsgivarintyg som man fått av sin arbetsgivare samt kassakort. Har man arbetat heltid får man sannolikt den högsta nivån på sin ersättning som arbetslöshetsförsäkringen tillåter. Det är oftast mycket enkelt för en anställd att förutse vilken ersättning man kommer att få.

Att beräkna en företagares ersättningsrätt och ersättningsnivå är dock en helt annan sak. Om man bortser från det faktum att det inte alltid är helt enkelt att fastställa om en person är företagare eller anställd i försäkringens mening, så är det inte alltid så lätt att bedöma huruvida en företagare är arbetslös och har rätt till ersättning eller inte.

Arbetslöshetskassan måste utreda att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten alternativt att verksamheten upphört definitivt. Dessa utredningar kan vara omfattande och tidskrävande varför ett ersättningsärende för en företagare oftast tar mycket längre tid att utreda än för en anställds ärende. En företagare får därför tyvärr oftast vänta längre på sin ersättning än en anställd. Man bör också ha i åtanke att en anställd ofta har fått sin sista lön nyligen medan en företagare troligen har levt utan inkomst under en längre tid.

Ersättningen för en företagare beräknas på den senaste taxeringen eller ett genomsnitt av de två föregående taxeringarna. För den som bedrivit verksamhet kortare tid än 24 månader finns en alternativ beräkningsregel vilken innebär att ersättningen kan beräknas på inkomst från tidigare anställning. För en företagare som bedrivit näringsverksamhet i ett aktiebolag är det vad han/hon tagit ut i lön och som skattas i inkomstlaget tjänst som ligger till grund för beräkningen av dagpenningen. Den inkomst som han/hon tar ut i vinst och som skattas i inkomstlaget kapital ingår inte i beräkningsunderlaget. För en företagare som bedrivit näringsverksamhet i enskild firma beräknas dagpenningen på det deklarerade överskottet. Till

skillnad från en anställd har till exempel avdrag för pensionsavsättning redan gjorts och ingår därmed inte i beräkningsunderlaget.

Arbetslöshetsförsäkringen är idag uppdelad i två delar, grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring. Grundförsäkringen beräknas på samma sätt för både företagare och anställda nämligen på den genomsnittliga arbetstiden under ramtiden, vanligen de tolv närmsta månaderna innan arbetslösheten. Alla har rätt till ersättning enligt grundförsäkringen, oavsett om man är medlem i en arbetslöshetskassa eller inte, förutsatt att man uppfyller villkoren för ersättning.

För att ha rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen krävs det ett medlemskap i en arbetslöshetskassa i minst tolv månader.

Det finns även inkomstförsäkringar som man kan teckna med försäkringsbolag vilka betalar ut ersättning till en viss nivå utöver taket i arbetslöshetsförsäkringen. Företagarna verkar dock inte vara en attraktiv grupp för försäkringsbolagen beroende på att villkoren är snäva och täcker enbart arbetslöshet vid konkurs och likvidation.

Dagsförtjänstberäkningsreglerna för företagare missgynnar de företagare som försöker fortsätta bedriva verksamhet så länge som möjligt innan de till slut tvingas ge upp. Detta leder till att många företagare idag inte omfattas av det inkomstbaserade skyddet utan endast får det lägsta garantibeloppet. Alltså precis samma ersättningsnivå som för dem som inte uppfyller ett medlemsvillkor.

4. PREMIEBASERAD FÖRSÄKRING

Arbetsmarknadsavgiften som företagare idag betalar in till staten överfinansierar de utbetalningar som sker via arbetslöshetsförsäkringen.

Trots att företagare under sin verksamma tid betalar in höga summor till staten vilka finansierar arbetslöshetsförsäkringen, har företagare inte samma trygghet som anställda vid arbetslöshet. Under tiden som företaget är framgångsrikt och företagaren inte behöver stöd av arbetslöshetsförsäkringen så är han/hon med och överfinansierar försäkringen.

Det är inte ovanligt att det för en företagare helt saknas inkomst att beräkna inkomstbaserad dagpenning på. Detta eftersom de ekonomiska problemen i ett icke verksamt företag ofta gör att företagaren själv minskar eller helt slutar ta ut egen lön. Effekten blir att företagaren endast får det lägsta garantibeloppet vilket alltså idag är detsamma som grundbeloppet. För en företagare som under många år bedrivit ett framgångsrikt företag och betalat in till arbetslöshetsförsäkringen dels via arbetsmarknadsavgiften men också via arbetslöshetskassans medlemsavgift är det mycket otillfredsställande att inte kunna få mer i ersättning än vad han/hon skulle ha fått om han/hon hade struntat i att betala medlemsavgiften till arbetslöshetskassan. Det är också mycket svårt att förstå för en företagare som anser att de har gjort allt vad de kan för att inte belasta arbetslöshetsförsäkringen genom att kämpa på in i det sista. De har varit med och finansierat systemet, och har arbetat mer än heltid, men har ändå inte rätt till samma dagpenning som om de exempelvis hade varit anställda med minimilön.

Anställda riskerar inte att hamna i en sådan situation eftersom de troligen inte skulle stanna kvar i en anställning om de inte fick någon lön, men en sådan situation är mycket vanlig för en företagare.

Istället för att företagarna ska överfinansiera en inkomstbortfallsförsäkring som de i många fall inte kan ta del av vore en möjlig lösning att de istället använder de pengarna till att betala en premie med valfri ersättningsnivå.

En premiebaserad lösning skulle öka intresset för företagare att ansluta sig till en arbetslöshetskassa och öka legitimiteten för försäkringen.

Förutsägbarheten om vilken ersättningsnivå som kommer att betalas ut vid eventuell arbetslöshet och den faktiska vetskapen om att medlemskapet i arbetslöshetskassan innebär en ekonomisk trygghet. Detta tror vi skulle vara en attraktiv modell för företagare.

Idag känner sig många företagare lurade. De har betalat medlemsavgiften till arbetslöshetskassan under många år, men trots detta får de endast samma ersättning som om de inte vore medlemmar i en arbetslöshetskassa.

5. AVSLUTNING

Sveriges företagare behöver ekonomisk trygghet. Vi tror dessutom att det finns många potentiella företagare i Sverige som inte vågar lämna sin trygga anställning och förverkliga sina drömmar och idéer genom att satsa på ett företagande. Den ekonomiska osäkerhet som det kan innebära hindrar många av dem. Får vi fler att våga satsa på sitt företagande, skapar vi fler arbetstillfällen. Vi tror att en premiebaserad arbetslöshetsförsäkring skulle bidra till en sådan positiv utveckling.

Stockholm den 16 juni 2014

Välkommen att kontakta oss.

Frågor med anledning av rapporten besvaras av Styrelseordförande Leif Walterum, telefon: 0705-77 19 86 och Försäkringsansvarig Jeanette Thomsen, telefon: 072-511 65 13.

Småföretagarnas Arbetslöshetskassa
Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 1
Box 6057
102 31 Stockholm
Telefon: 08-723 44 00
www.smakassa.se